स्थानीय राजपत्र

मंगलसेन नगरपालिका, अछामद्वारा प्रकाशित

खण्ड २	संख्या १२	मितिः २०७५/०२/२८

भाग २

मंगलसेन नगरपालिका

स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ दफा १०२ को उपदफा (२) बमोजिमको मंगलसेन नगर कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरीएको छ ।

सम्वत् २०७५ सालको कार्यविधि संख्या ९

"विपद जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७५"

प्रस्तावना : विपद् जोखिम व्यवस्थापनको दृष्टिकोणले नेपाल ससारं कै एक संवेदनशिल देशहरु मध्ये एक हो । अव्यवस्थत बसाई सराई, जथाभावी वन फडानी तथा अतिक्रमण, अवैज्ञानिक खेती प्रणाली, कृषिमा अधिक चाप, जनसंख्याको बढदो चाप, अव्यवस्थित शहरिकरण, जनचेतनाको कमी जस्ता कारणले हरेक वर्ष हनु बाढी पहिरो, महामारी, झाडापखाला, अनिकाल, आगलागी, भकम्पू, र सडक दुर्घटनामा परी वर्षेनी हजारौ

मानिसहरुको मृत्यु भई रहेको छ । यस्ता प्रकारका विपद जोखिमबाट जिउ धन माथि भएको क्षति न्युनिकरण गर्न वान्छनिय भएकोले, स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ ले वदएको अधिकार प्रयोग गरी मंगलसेन नगर कार्यपालिकाले यो निर्देशिका बनाएको छ ।

भाग–१ (एक)

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

क) यस निर्देशिकाको नाम “विपद जोखिम व्यवस्थापन निर्देशिका २०७५” रहनेछ ।

ख) यो निर्देशिका तुरुन्त लाग हूनेछु ।

२. परिभाषा : विषया प्रसङ्गले अन्य अर्थ नलागेमा यस निर्देशिकामा,

क) “ऐन” भन्नाले स्थानीय सरकार सचालनं ऐन, २०७४ लाई सम्झनु पर्छ ।

ख) “विपद् जोखिम व्यवस्थापन समिति” भन्नाले दफा ४ बमोजिम गठन भएको समितिलाई सम्झनु पर्छ ।

ग) “टोल विकस सस्था” भन्नाले नगरपालिकाको निश्चित भौगोलिक क्षेत्र भित्रका टोलरबस्तीस्तरमा रहेका घर परिवारका सदस्यहरुबाट सेवा र पँहचु अभिवृद्धि गर्ने उद्देश्यले गठन भएको टोलमा आधारित सस्थाहरुलाई सम्झनु पर्छ ।

(घ) “योजना” भन्नाले दफा ८ बमोजिम तर्जुमा हनेु विपद्जोखिम व्यवस्थापन योजनालाई सम्झनु पर्नेछ ।

ङ) “गैर सरकारी सस्था”भन्नालें यस कार्यविधिको प्रयोजनको लागि प्रचलित कानन‌ु बमोवजम स्थापना भएका र मंगलसेन नगरसभाबाट आफ्नो स्वीकृत गराई नगरपालिकासँग समन्वय

गरी कार्य सञ्चालन गर्ने गैर नाफामुलक सस्थालाई सम्झनु पर्छ ।

च) “कोष” भन्नाले दफा ६ बमोजिमको कोषलाई सम्झनु पर्छ ।

३. उद्देश्य :

क) विपदमा परेका पिडीतलाई उद्धार तथा पुनः स्थापना गर्ने कार्यका लागि सबै सरकारी तथा गैर सरकारी क्षेत्रको सहयोग र जन सअभागिता जटाउने ।

ख) विपद् जोखिम क्षेत्रको पहिचान, नक्साङ्कन, क्षमता र जोखिम विश्लेशणको अवधारण अनुरुप नगरपालिका स्तरिय विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्ने ।

घ) विपद्बाट पिडित पक्षलाई आधारभुत आवश्यकता पुरा गर्नका लागि तत्कालै राहत उपलब्ध गराउने ।

ङ) विकास निर्माण तथा भौतिक संरचनाको निर्माण गर्नँ अधि वातावरणमैत्री प्रणालिमा जोड दिने ।

च) विपद जोखिम व्यवस्थापनलाई संस्थागत गर्ने ।

छ) नगरपालिकाको विकास प्रकृयामा विपदजोखिम व्यवस्थापनलाई मूल प्रवाहिकरण गर्ने ।

भाग - २ (दुई)

व्यवस्थापन समिति गठन

४. विपद् जोखिम व्यवस्थापन समिति गठनः मंगलसेन नगरपालसिका स्तरिय विपद् जोखिम व्यवस्थापन समितिको गठन देहाय बमोजिम गरिनेछ :

(क) नगर प्रमुख - अध्यक्ष

(ख) नगर उप प्रमुख - सदस्य

(ग) संयोजक, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समिति - सदस्य

(घ) नगरपालिका क्षेत्र भित्रका सुरक्षा निकाय प्रमुख वा प्रतिनिधिहरु - सदस्य

(ङ) नेपाल रेडक्रस सोसाईटी, निजी क्षेत्र, स्थानीय गै.स.स., सामुदायिक संस्था, समाजसेवी, बुद्धीजिविहरु मध्ये समितिले तोकेको महिला र दलित सहित ३ जना - सदस्य

(च) उद्योग वाणिज्य संघका प्रतिनिधि - सदस्य

(छ) प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत - सदस्य

(ज) प्रमुख, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन शाखा - सदस्य सवचि

५. **समितिको काम कर्तव्य र अधिकार :** समितिको काम कर्तव्य र अधिकार

क) नगरपालिका क्षेत्रको विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यन्वयन र अनुगमन गर्ने ।

ख) नगरपालिका स्तरका कर्मचारी, नागरिक समाजका प्रतिनिधि तथा राजनैतिक दलका प्रतिनिधिलाई विपद् सम्बन्धी तालिम, प्रशिक्षण दिने वा दिने व्यवस्था मिलाउने ।

ग) विपद व्यवस्थापनका लागि वजेटको व्यवस्थापन गर्ने ।

घ) विपदको अवस्था वना विपद् जोखिम न्युनिकरण गतिविधिमा बजेट परिचालन तत्कालै हुने व्यवस्था मिलाउने ।

ङ) नगरपालिका भित्रका भौतिक संरचना निर्माण प्रक्रियामा संघिय सरकार तथा प्रदेश सरकारबाट लागु भएका निति निर्देशन कार्यन्वयन गराउने ।

च) सबै सरोकारवालको सहभागितामा विपद् व्यवस्थापन योजना आपतकालिन कार्य योजना, पुर्न स्थापना तथा पुनः निर्माण योजना तर्जुमा तथा कार्यन्वयन गर्ने ।

छ) विपद प्रभावित क्षेत्रमा उद्धार र राहतको व्यवस्था गर्ने ।

ज) नगरपालिका स्तरको प्रकोक जोखिम नक्सा बनाउने ।

झ) विकास निर्माणका योजनामा विपद् व्यवस्थापन र जोखिम न्युनिकरणका अवधारणलाई मूलप्रवाहिकरण गर्ने गराउने तथा त्यससँग सम्बन्धित कार्य गर्ने ।

ञ) टोल स्तरमा गठन भएका टोल विकास संस्थाहरुलाई नगरपालिका नगर कार्यपालिकाको कार्यलयमा आवद्धता गराई विपद् व्यवस्थापनमा समेत संलग्न गराई क्रियाशिल गराउने ।

ट) जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति र विपद् व्यवस्थापनमा सक्रिय टोल विकास संस्था र विपद् व्यवस्थापनमा काम गर्ने अन्य संस्थाहरुलाई सहयोग पु¥याउने ।

ठ) विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धि जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि कार्य गर्ने गराउने ।

ड) विपद् व्यवस्थापन प्रक्रियालई समावेशी र सहभागितामूलक निम्न अनुसारका अन्तर्निहित क्षेत्रलाई प्राथमिकतामा राख्ने प्रत्याभूति गर्ने । लैङ्गिक समानता सामाजिक समावेशिकरण अपाङ्गता तथा सिमान्तकृत समुदायको पहुच जिविको पार्जनका वैकल्पिक क्षेत्रको पहिचान र पछाडी पारिएका वर्गको पहुच प्रभावित समुदायको मानव अधिकारको संरक्षण प्रतिक्रियामा न्यूनतम मापदण्डको सुनिचित गर्ने ।

ढ) स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ तथा प्रचलित नेपाल कानुन बमोजिम नेपाल सरकार जिल्ला दैवी प्रकोप उद्धार समिति राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय गैर सरकारी संस्था र दातृ निकायसँग समन्वय गरी विपद् व्यवस्थापनका लागि आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग प्राप्त गर्ने

६. **कोषः** यस निर्देशिको अधिनमा रहि विपद् जोखिम व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्न मंगलसेन नगरपालिका विपद् व्यवस्थापन कोषको स्थापना गरिने छ। कोषको संचालन कार्यविधि छिटै लागु गरिने छ।

७. **समितिको वैठक**

क) समितिको बैठकका लागि ५१५ सदस्यको उपस्थतीलाई गणपुरक संख्या मानिने छ ।

ख) व्यवस्थापन समितिको बैठक आवश्यकता अनुसार जुन सुकै अवस्थामा बस्न सक्ने छ ।

ग) समितिका पदाधिकारीले बैठक बसेको दिन नगरपालिकाले तोके बमोजिमको बैठक भत्ता पाउने छन ।

भाग ३ (तीन)

योजना तर्जुमा

८. **योजना तर्जुमा :** योजना तर्जुमाका लागि बिज्ञहरु सम्मिलित कार्यदल गठन गरिनेछ। मंगलसेन नगरपालिकाको विपद जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्दा तपशिलका विषयमा र प्रकृया अवलम्वन गरिनेछ।

क) सामदायिक विपद् व्यवस्थापन र सङ्कटासन्नता तथा क्षमता बिश्लेषण तालिम अनुसूची ३ बमोजिम हुनेछ ।

ख) विपद्का कारण र क्षतिको विवरण अनुसूची ४ बमोजिम विश्लेषण हुनेछ ।

ग) सङ्कटासन्नता र क्षमता विश्लेषण औजारहरुको प्रयोग अनुसुचि ५ बमोजिम हुने छ ।

घ) सामुदाय तथा वडाहरुको सङ्कटासन्नता तथा क्षमता विश्लेषण अनुसुची ५ बमोजिम हुनेछ ।

ङ) सङ्कटासन्नता, क्षमता तथा जोखिम विश्लेषण प्रतिवेदन तयारी अनुसुची ७ बमोजिम हुने छ ।

च) जोखिम व्यवस्थापन क्रियाकलापको पहिचान तथा प्राथमिकीकरण अनुसुची ८ बमोजिम हुनेछ ।

छ) स्थानिय विपद् जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा अनुसुचि ९ बमोजिम हुनेछ ।

भाग चार

विविध

९. **अनुगमन :** यो कार्यविधि अनुसार भएगरेका कामको अनुगमन नगर कार्यपालिकाको हुनेछ ।

१०. **प्रतिवेदन :** यो कार्यविधि अनुसार संचालित कार्यहरुको प्रतिवेदन नगर कार्यपालिकाको बैठकमा नगरसभा हुनु भन्दा पहिले पेश गर्नँ पर्नेछ ।

११. **संशोधन तथा परिमार्जन :** यस कार्यविधिलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन गर्न नगरपालिकाले संशोधन गर्न सक्नेछ ।

१२. **बचाउ तथा खारेजी :** यस कार्यविधिमा व्यवस्था भएका कुराहरु, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७५ तथा विपद् व्यवस्थापनसँग सम्बन्धित अन्य कुनै ऐन तथा नियमसँग बाँझिएको हद सम्म खारेज हुनेछ ।

प्रमाणीकरण मितिः २०७५/०२/२८

आज्ञाले,
गणेश प्रसाद जैसी
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत